

AVRUPA BİRLİĞİ

TURİZM POLİTİKASI

(TOURISM POLICY
WITHIN THE EUROPEAN UNION)

Hazırlayan: Görkem KARAKUŞ

Müfettiş

Kültür ve Turizm Bakanlığı

2003

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I	2
AVRUPA BİRLİĞİ TURİZM POLİTİKASININ GELİŞİM SÜRECİ	2
• Avrupa Birliğinin Turizmi Destekleyici Eylem Planları	4
• 1995 yılı Turizm Eylem Planı	4
BÖLÜM II	8
A-AVRUPA BİRLİĞİ YAPISAL FONLARI	8
Yapısal Fonların Amaçları.....	8
B-DİĞER KAYNAKLARDAN SAĞLANAN DESTEKLER	9
1-ASYA, LATİN AMERİKA, AKDENİZ ÜLKELERİ DESTEK PROJESİ	10
2-BC NET PROJESİ	11
3-BRE	12
4-AVRUPA (EUROINFO) BİLGİ MERKEZLERİ	13
5- KALEIDESCOPE	14
6- MED-CAMPUS PROJESİ	14
7- MED-INVEST PİLOT PROJESİ	15
8-MED-URBS	16
BÖLÜM III	18
TURİZMİ ETKİLEYEN AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKALARI (DOLAYLI TURİZM POLİTİKALARI)	18
1-TEK PAZAR HEDEFİNİN GERÇEKLEŞMESİ	18
2-EKONOMİK VE PARASAL BİRLİK: TEK KUR SİSTEMİ	19
3-ULAŞIM POLİTİKASI	19
4- KÜLTÜREL VE MİMARİ MİRAS	20
5-TARIM POLİTİKASI.....	21
6- ÇEVRENİN KORUNMASI VE TURİZM	21
7-TÜKETİCİNİN KORUNMASI VE TURİSTLERİN HAKLARI	22
8-DİŞ İLİŞKİLER VE KALKINMA POLİTİKASI.....	26
9-SERBEST DOLAŞIM POLİTİKASI	26
10-REKABET POLİTİKASI.....	28
11-ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME	28
REFERANSLAR:	30

Avrupa Birliğinin bir hedef olarak “turizm” olgusunu ele alışı yaklaşık 12 yıl öncesine dayanmaktadır. Son zamanlarda, Birliğin turizm konusuna verdiği önemin hızla artması, turizm sektörünün ekonomik alanda yarattığı potansiyel ile de yakından alakalıdır. Sahip olduğu ekonomik potansiyel ve istihdam yaratıcı özelliği nedeniyle, turizm sektörü Avrupa Birliği yapısal fonlarından önemli ölçüde yararlanan sektörlerden biri olmuştur. Avrupa Birliğinin turizm ile ilgili dolaylı turizm politikaları, doğrudan politikalardan fazladır. Bu durum, turizm sektörünün farklılık içeren ve heterojen olan yapısı ile açıklanabilir.

Bu bağlamda, hazırlanan Rapor, Avrupa Birliğinin turizm politikasını ve Avrupa Birliği politikalarının turizm üzerindeki etkilerini kapsamaktadır. Rapor, üç kısımdan oluşmaktadır: İlk bölümde “Avrupa Birliği turizm politikası gelişim süreci”, ikinci bölümde, turizm ile ilgili olan “Avrupa Birliği Yapısal Fonları ve Diğer Kaynaklardan Sağlanan Destek Programlar”, üçüncü ve son kısımda ise “Avrupa Birliği politikalarının turizm üzerindeki etkileri”, diğer bir deyişle dolaylı turizm politikaları ele alınmaktadır.

BÖLÜM I

AVRUPA BİRLİĞİ TURİZM POLİTİKASININ GELİŞİM SÜRECİ

Avrupa Birliği politikaları, genel kural olarak, Birliğin kuruluş aşamasından itibaren anlaşmalarla belirlenen, belirli şartlara tabii olan ve yasal zeminle güçlendirilmiş, tam destek sağlanan politikalar olmasına rağmen, (örneğin: tarım

politikası, çevre politikası veya dış ticaret politikası gibi) turizm konusunda Avrupa Birliğinin belirgin bir provizyonu bulunmamaktadır.

Temmuz 1992’de Avrupa Birliği Başkanlar Konseyi, turizm olgusunun Birlik seviyesinde ele alınması gereğini deklare etmiştir. Bu deklarasyonun amacı, turizmi daha da güçlendirmek, bununla ilgili milli politikalar geliştirmek ve sektörün tüm aktörlerini, kamu ve özel sektörü, bu konuda spesifik önlemler almaya teşvik etmektir.

1994 Nisan Ayında, Avrupa Birliği Komisyonu, ‘Green Paper’ olarak adlandırılan, Birlik içerisinde turizmin rolünü belirleyen bir çalışmaya başlamıştır. Bu çalışma 1995 yılında tamamlanmıştır.

Bu gelişmelere ilaveten, Avrupa Birliği içerisinde, turizm konusu ile ilgilenmek ve turizm politikasını Birlik bünyesinde güçlendirmek amacıyla yeni bir birim kurulmuştur. Bu birimin adı ‘DG-XXIII’ (Directorate General-XXIII) olmakla birlikte, kurulan bu birim, (Genel Müdürlük) turizm endüstrisinin önemini vurgulamak amacıyla, Birlik içerisindeki diğer Genel Müdürlüklerle işbirliği halinde çalışmaktadır. Merkezi, Brüksel de bulunan söz konusu Genel Müdürlüğün sorumlu olduğu konu sadece turizm endüstrisinin Avrupa Birliği boyutundan ele alınışı olmayıp, söz konusu Genel Müdürlük, turizmi dolaylı olarak ilgilendiren konularda da sektörü desteklemektedir. Özellikle, turizmi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen girişimcilik, küçük ve orta ölçekli kuruluşların oluşumu ve teşviki konusu Genel Müdürlüğün diğer sorumluluk konularının başında yer alır. Sonuç olarak, turizm sektörü başta olmak üzere, sektöre doğrudan veya dolaylı olarak etkisi olan

tüm alanlarda 'DG-XXIII' in yetkili olduğu ve bu alanda önemli aktivitelerde bulunduğu söylenebilir.

AVRUPA BİRLİĞİNİN TURİZMİ DESTEKLEYİCİ EYLEM PLANLARI

1992 yılı Turizm Eylem Planı

1992 yılı Temmuz ayında, Avrupa Birliği üç yıllık turizmi destekleyici eylem planını hazırlamıştır. 1993-1995 yıllarını kapsayan bu plan turizmi bir bütün olarak ele almıştır. Yaklaşık 18 milyon ECU bütçesi olan bu planın amacı:

- Üye ülkeler ve Birlik içerisinde turizme daha fazla önem verilmesinin sağlanması ve bu amaçla Avrupa Birliğinin diğer departmanları ile işbirliğinin artırılması, üye ülkelerin belirli bölgelerinde, özellikle az gelişmiş bölgelerde, turizm faaliyetlerinin desteklenerek güçlendirilmesi;
- Turizm endüstrisinin temsilcileri ve çeşitli profesyonel gruplarla birlikte işbirliği yapmak; sektörün sahip olduğu ekonomik ve sosyal önemin öne çıkmasını sağlamak amacıyla endüstri içerisindeki enformasyon akışını hızlandırmak ve Birliğe bu konuda yardımcı olacak önerilerde bulunmak, rehberlik etmek;
- Söz konusu öneri ve rehberlik faaliyetlerinin desteklenmesi ve bu şekilde turist ve turizm profesyonellerine daha iyi imkanlar sunmak; destek ve enformasyon projelerinin birlik içerisinde pilot bölgelerde uygulanmasını sağlamaktır.

1995 yılı Turizm Eylem Planı

1995 yılı birinci eylem planının son uygulama yılı olmuştur. 1995 yılı boyunca, Avrupa Birliği Komisyonu 'Green Paper' in hazırlanması ile ilgilenmiştir. Green Paper, turizm endüstrisi hakkındaki enformasyonun gelişmesi ve turizm

profesyonelleri ile Birliğin ortak hareket etmesi, milletlerarası önlemler alınması, bir tüketici olarak 'turist'in tanınması, kültürel turizm, turizm ve çevre, üçüncü dünya ülkelerinde turizmin tanıtılması ve söz konusu eylem planı ile ilgili nihai değerlendirme yapılması başlıklarını amaçlamaktaydı. Green Paper'in önemini daha iyi ortaya koymak amacıyla şimdi bu amaçları tek tek ele alalım:

a) Turizm Endüstrisi Hakkındaki Enformasyonun Gelişmesi ve Avrupa Birliği Önlemlerinde Sürekliliğin Sağlanması

Bu amaç; turizmle ilgili veri toplama ve bunların uyumlu olarak dağılımı gibi istatistiki konularda, Birliğin gelişiminin sağlanmasını ve bu konuda detaylı analiz, çalışma ve projeler yapmasını hedeflemektedir.

b) Avrupa Birliğindeki Turizm Profesyonelleri ile Ortak Hareket Etmek

Avrupa Birliği bünyesinde turizm politikasının gelişimi ile ilgili olarak, bilgi değişim ve edinim sürecini genişletmek amacıyla, Birliğin, belirli turizm konularında 'Birlik Danışma Kurulu' isimli bir komiteye başvurmasını öngörmektedir.

c) Milletlerarası Önlemler

Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerindeki turist işbirliğini geliştirmek, 'know-how' staj ve eğitim programları sağlamak; pazarlama, tanıtım, küçük ve orta ölçekli işletmelerin teşviki gibi konulardaki stratejilerin uygulanmasını sağlamak amacıyla, Avrupa Birliği Komisyonu içerisinde 1995 yılında bir 'Danışma Komitesi' seçilmiştir.

d) Bir Tüketici Olarak 'Turist'

Avrupa Birliği, tüketicisine daha fazla haklar temin etmek amacıyla, sınıflandırma sistemi, destinasyonların tabelalarla yönlendirilmesi, zaman ayarlı (devre mülk) organizasyonlar, çifte rezervasyonun tazmini gibi konuların gelişimini desteklemektedir. Hatta, tüketici haklarının korunmasını teminen, 1995 yılında, toplu seyahat ve tatil paketleri ile ulaşım ve konaklama konularında sıkça rastlanan sorunlardan biri olan çifte rezervasyon (overbooking) konusuna çözüm bulunabilmesi için Birlik içerisinde bir danışman olarak seçilmiştir.

e) Kültür Turizmi

Ziyaretçi (turist) yönetim politikası, özellikle turistin sayıca çok olduğu site ve destinasyonlarda, oldukça önemli bir konu haline almıştır. Bu politika ile, söz konusu destinasyonların çevresel, doğal güzelliğinin ve özelliğinin süreklilik sağlanarak korunması ve bu suretle turiste istediği deneyimi elde etme fırsatı verilmesi amaçlanmaktadır. Komisyon bu konuda, belli sayıda pilot projeyi desteklemiştir.

f) Turizm ve Çevre

Bu başlık altında iki temel amaç ele alınmıştır. Birincisi, çevre ve turizm bilincini sağlayıcı, çevre dostu, turizmi destekleyici girişimlerin yaratılması diğeri ise bu bağlamda yeni pilot projelerin uygulanmasıdır.

Birinci amacı gerçekleştirmek için Komisyon, kamu ve özel sektörün rehberliğinde turizm alanındaki bilgilerin toplanması ile turizm ve çevre konusundaki ana ilgi alanlarını belirlemek amacıyla bir pan-Avrupa bilgi ağı 'pan European network' kurmayı hedeflemiştir.

Bu amacı gerçekleştirmek için hazırlanan pilot projeler, bölgesel ve yerel seviyede tabiatın korunması amacıyla, özellikle dağlık ve kıyı kesimlerdeki tabiat parkı ve alanlarının Green Paper turizm eylem planlarıncı desteklenmesi ile uygulanabilir hale gelmiştir.

g) Üçüncü Dünya Ülkeleri ve Diğer Ülkelerde Turizmin Tanıtılması

Üçüncü dünya ülkelerinde turizmin tanıtılması ve uzak ülkelerdeki turistler için çekici turizm destinasyonları yaratmak "Green Paper" da yer alan amaçlardan biri olmuştur. Özellikle 1995 yılında Avrupa'daki cazibe alanlarının turiste tanıtımı amacıyla Amerika'da tanıtım faaliyetleri başlatılmıştır.

h) Eylem Planının Değerlendirmesinin Yapılması

Bu maddenin koyuluş amacı, Birliğin, yukarıda sayılan yedi eylem plan maddesi uygulamalarının Komisyonca değerlendirilmesinin sağlanması ve eylem plan sonuçlarını içeren bir raporun Avrupa Parlamentosu Bakanlar Konseyine sunulmasıdır.

BÖLÜM II

A-AVRUPA BİRLİĞİ YAPISAL FONLARI

Avrupa Birliği Yapısal Fonları, az gelişmiş bölgelerde kalkınma ve istihdamın artmasının Birlikçe desteklenmesini sağlayan finansal araçlardır. Sahip olduğu ekonomik potansiyel ve istihdam yaratıcı özelliği nedeniyle, turizm sektörü Avrupa Birliği yapısal fonlarından önemli ölçüde yararlanan sektörlerden biri olmuştur. Turizmi doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren ve destekleyen yapısal fonlar temel olarak şu konularla ilgilidir:

- Turizmi doğrudan ilgilendiren altyapılar
- Turizm sektöründeki firma veya organizasyonlara yapılan yardım
- Turizm sektöründeki insan kaynakları gelişimi
- Turizm konusundaki AR-GE (Araştırma-Geliştirme) faaliyetlerinin gelişimi
- Sektördeki kuruluşların rekabet edebilirliğinin artmasını sağlamak
- Turizm Projelerine Finansal Destek

Yapısal Fonların Amaçları

Madde1: Az gelişmiş bölgelerdeki kalkınmanın desteklenmesi,

Madde2: Endüstriyel düşüş nedeniyle önemli ölçüde etkilenen bölgelerin yeniden yaratılması ve ıslahı,

Madde3: Sosyal açıdan dışlanan veya emek/iş piyasasına girme riski olan genç insanlara yardım etmek,

Madde4: Endüstriyel değişim sürecine işçilerin adaptasyonunu sağlamak,

Madde5: Kırsal alanların kalkınması, tarım, balıkçılık veya ormancılık konularında çeşitli uyarlamalar yapmak.

Avrupa Birliğinin üç ana Yapısal Fonu vardır. Bunlar: ERDF(European Regional Development Fund) Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu; ESF(European Social Fund) İnsan Kaynakları Gelişimini Finanse Eden Avrupa Sosyal Fonu ve son olarak, EAGGF (European Agricultural Guidance and Gurantee Fund) Avrupa Tarımsal Destek ve Garanti Fonu'dur.

1989-1993 yıllarında, özellikle Madde 2 ve 5'deki amaçları gerçekleştirmek için kullanılan Yapısal Fonlar, ekonomik yeniden üretim ve kırsal alanların gelişmesini desteklemiştir.

Bununla birlikte, birinci madde de belirten amacın gerçekleşmesi için 1994-1999 yılları arasında Belçika, Almanya, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Portekiz ve İngiltere'de 'turizm yardımı' ismi altındaki yapısal fonlar turizm konusuna hizmet etmek üzere Birlikçe üye devletlerin harcamasına sunulmuştur.

B-DİĞER KAYNAKLARDAN SAĞLANAN DESTEKLER

Turizmin desteklenmesi ile ilgili olarak, Avrupa Birliğinin, turizmi finansal olarak da destekleyen çok değişik program ve faaliyetleri bulunmaktadır. 'Fact Sheets' olarak da adlandırılan bu program ve faaliyetler sayesinde turizm sektörü büyük faydalar elde edebilmektedir. Bu çalışmada, Avrupa Birliğince hazırlanan, tüm 'Fact Sheets' projelerine değinmek imkansız olduğundan, sadece özellikle

Türkiye'yi ilgilendiren ve turizm ile doğrudan veya dolaylı ilgili olan projeler ele alınacaktır.

1-ASYA, LATİN AMERİKA, AKDENİZ ÜLKELERİ DESTEK PROJESİ

Avrupa Birliğinin üçüncü dünya ülkeleri ile işbirliği, ortaklık ve diğer konularda anlaşmaları mevcuttur. Bu ülkelerden Akdeniz ülkesi olarak, Ürdün, Lübnan, Suriye, Mısır, Cezayir, Fas, Tunus, İsrail, Kıbrıs, Malta ve Türkiye'yi saymak mümkün olup, Batı Asya'yı Yemen, Güney Asya'yı Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Sri Lanka, Nepal temsil etmektedir. 'ASEAN' ülkeleri olarak adlandırılan ülkeler ise; Endonezya, Malezya, Filipinler, Singapur ve Tayland'dır. ASEAN ülkeleri denilen bu ülkeler, turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olduklarından Avrupa Birliğinin sunduğu fırsatlardan en çok yararlanması muhtemel ülkeler olduğu düşünülmektedir.

• Projenin Turizm Açısından Uygulanma Şekli

Avrupa Birliği ile yukarıda ismi geçen ülkeler arasında yapılan işbirliği anlaşmaları turizm projeleri için de bir fırsat olmuştur. Bu ülkelerde uygulanan turizm projelerinde, yerel çevrenin korunması, kadınların iş hayatındaki istihdamı, cinsiyetler arası farklılıklar ve işsizlik konusu, çoğunlukla turizm programlarında ele alınan hususlardır. Son zamanlarda turizm programları ile teşvik edilen hususlar şunlardır:

- İnsan gücünün revizyonu ve eğitimi
- Endüstrideki kuruluşların güncelleşmesi
- Öğretici ve eğitici programların geliştirilmesi
- Pazarlama

- *Proje Bütçesi*

Daha önce de belirtildiği gibi 'fact sheet' projeleri sadece turizme tahsis edilen projeler olmayıp doğrudan veya dolaylı olarak içinde turizmi ilgilendiren programların da bulunduğu projelerdir. Bu proje kapsamında, 1989 yılında ASEAN ülkeleri arasında değeri 2.4 milyon ECU olan üç yıllık pazarlama strateji anlaşması yapılmıştır. 1992 yılında Filipin Turizm Ofisi ile yapılan işbirliği neticesinde, Avrupa Birliği, Filipinlerde turizmin gelişmesi için, söz konusu projeden 1.665.000 ECU tutarında kaynak tahsis etmiştir. 1993 yılında söz konusu destek projesinin %25'inden fazlası Avrupa Birliği ve Latin Amerika ülkelerinde uygulanacak olan turizm programlarına tahsis edilmiştir.

2-BC- NET PROJESİ

'Business Cooperation Network' anlamına gelen BC-NET projesi, Avrupa Birliği tarafından başlatılan bir teşebbüs/işletme danışma bilgi ağıdır.

- *Projenin Turizm Açısından Uygulanma Şekli*

Turizm sektörü içinde bulunup, işbirliği içinde olduğu komşu ülkelerden tavsiye ve destek bekleyen tüm işletmeler BC-NET sistemi sayesinde kendi potansiyellerinin tanımlanmasını sağlayabilir. BC-NET projesi, müteşebbise finansal yardım sağlamaz. Bu network ağı aşağıdaki ülkeleri kapsamaktadır:

-Tüm Avrupa Birliği ülkeleri

-EFTA ülkeleri

-Birlik üyesi olmayan: Cezayir, Arjantin, Brezilya, Kanada, Şili, Kıbrıs, Macaristan, İsrail, Malta, Meksika, Fas, Tunus, Türkiye ve Uruguay.

Sistem şu ana kadar yaklaşık 400 işletme danışmanı ile sayılan ülkelerde danışmanlık hizmeti vermekte, ülkeler arasında işbirliğini desteklemektedir. Bu projenin uygulama bitiş süresi yoktur. BC-Net sistem merkezi Brüksel’de olup, bu merkez, işbirliği hususunda, ortak arayan yeni müteşebbislerin istedikleri danışmanlık hizmetini vermek suretiyle çalışmalarına devam etmektedir.

3-BRE

BRE açılım olarak, Fransızca, ‘Bureau de Papphochement des Enterprises’ (müteşebbis işbirliği merkezi) anlamına gelmektedir. Avrupa Birliği tarafından iş ortağı bulmak isteyen ülkelere özellikle KOBİ’lere (küçük ve orta ölçekli işletmelere) ortak bulma konusunda yardım sağlayan bir çalışmadır.

- ***Projenin Turizm Açısından Uygulanma Şekli***

Turizm sektöründeki işletmeler de bu sistemden yararlanabilir. 1993 yılında, turizm alanında hizmet veren yüzlerce firma bu sistemden yararlanmıştır. BRE sistemi, müteşebbise doğrudan finansal destek sağlamaz. Teknik, finansal ve ticari anlamda işletme birleşmelerini kapsayan danışmanlık hizmeti verir.

- ***Sistemin Çalışma Şekli***

KOBİ’ler bir BRE temsilciliğine veya doğrudan Brüksel’de bulunan ofise başvuruda bulunur. Muhatap olan ortaklara, firmanın tam bir profili, BRE tarafından gönderilir. Bu sistemin kullanılmasında BRE herhangi bir ücret talep etmez. Önceki BC-Net projesinde olduğu gibi, BRE danışmanlık projesinde de projenin uygulanabilirlik bitiş süresi yoktur. Söz konusu sistem aşağıdaki ülkeleri kapsamaktadır:

-Tüm Avrupa Birliği ülkeleri

-Birlik üyesi olmayan: Cezayir, Arjantin, Bangladeş, Brezilya, Bulgaristan, Kanada, Şili, Kolombiya, Kostarika, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Hindistan, İsrail, Japonya, Jamaika, Malta, Meksika, Fas, Pakistan, Türkiye, Güney Kore, İsviçre, Sri Lanka, Tayland Uruguay.

4-AVRUPA (EURO INFO) BİLGİ MERKEZLERİ

Avrupa Bilgi Merkezleri, özellikle “tek pazar” hakkında bilgisi olmayan, KOBİ'lere güvenilir ve güncel bilgi temin eder. Bu merkezler, işletmelere, Avrupa Birliği hakkında gerekli tavsiyelerde bulunur.

- **Projenin Turizm Açısından Uygulanma Şekli**

Turizm dahil olmak üzere, Avrupa Bilgi merkezleri tüm sektörlerde Avrupa Birliği politikaları ve programları ile ilgili bilgi temin eder. Birlik toprakları içinde 200'den fazla çeşitli yerlere dağılmış Avrupa Bilgi Merkez ofisleri bulunmaktadır. Bu merkezler, 'tek pazar' olmanın sağladığı tüm avantajlardan faydalanmak isteyen bütün müteşebbislere güncel bilgi edinme fırsatı sağlar ve bu vesile ile müteşebbis, Avrupa Birliği yasaları, standartları, finansman ve programları ile ilgili yüksek kalitede, doğru bilgi elde eder. Avrupa Birliği Komisyonunun tüm bilgi ve ayrıntılı araştırma ve tavsiye raporları Avrupa Birliği turizm işleri ile ilgilenen DG-XXIII birimi (Avrupa Birliği Girişim Politikası, Dış Ticaret, Turizm ve İşbirliği Genel Müdürlüğü) tarafından desteklenmektedir, bu anlamda öncelik KOBİ'lere verilmektedir. Aşağıda EURO-INFO merkezlerinin 'merkezi idare ofisi' ve Türkiye ofisi adresi yer almaktadır.

-EURO-INFO CENTER Türkiye Adresi

Euro Info Correspondence Centre-KOSGEB

M.K.E.K Binası Kat: 9, Tandogan/Ankara Tel: 00 90 312 212 23 82

-EURO INFO CENTER Merkez Yönetim Binası Adresi

European Commission Directorate General- XXIII

AN80 4/68, Rue De La Loi Brussels Tel: 32-20 296 13 50

5- KALEIDESCOPE

Avrupa mirasının kültür çeşitliliğinin tanıtılması amacıyla Avrupa Birliği tarafından uygulanan bir hibe (bağış) programıdır. Bu program, kültürel olayların Avrupa yaklaşımı ile sunulmasına, sanatçıların eğitimi ve mobilitesine, kültürel alanda hizmet veren kişilere finansal destek sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

• **Projenin Turizm Açısından Uygulanma Şekli**

Programca finanse edilen kültürel etkinlikler arasında, tiyatro; dans, müzik festivalleri, gelmektedir. Bu program ilk kez 1990 yılında uygulanmış olup, her yıl yenilenmektedir. Proje her yıl, en az üç farklı birlik üyesi ülkenin kültürel etkinliğini finanse eder. Finanse edilmesi muhtemel olan kültürel etkinliğin, özgün, yenilikçi ve yüksek kalitede bir çalışma olması beklenir. Bu program için ayrılan bütçe her yıl Avrupa Birliği Komisyonu tarafından yıllık olarak kararlaştırılır.

6- MED-CAMPUS PROJESİ

Bu program, üniversiteler arası işbirliği ve bağlantıların artması, gelişmesi için birlik üyesi ülkelerle birlik üyesi olmayan gelişmekte olan Akdeniz Ülkelerini

kapsamaktadır, bunlar: **Türkiye**, Kıbrıs, İsrail, Ürdün, Mısır, Lübnan, Malta, Fas, Tunus, Suriye, Filistin'dir.

Bu programın amacı:

- Akdeniz ülkelerinde sosyal ve ekonomik gelişmenin teminine yönelik, eğitim programları düzenlemek,
- Kamu ve özel sektörde yöneticilerin eğitimi,
- Çevre bilinç ve idaresi,
- Değişik kültürlerin karşılıklı anlayış içinde benimsenerek desteklenmesidir.

• *Projenin Turizm Açısından Uygulanma Şekli*

Bu programın uygulanmasında öncelik turizm dahil iktisadi potansiyele sahip sektörlere ve KOBİ'lere verilmektedir. Program, başta üniversiteler olmak üzere diğer kamu ve özel nitelikteki kuruluşlara da açıktır. Projenin toplam fonu, Avrupa Birliği Komisyonunca çıkartılan Resmi Gazetede (Official of Journal) her yıl belirtilmektedir.

7- MED-INVEST PİLOT PROJESİ

"Med-Invest" bir çok Akdeniz ülkesini içine alan ve amacı küçük ve orta ölçekli girişimlerin Avrupa'da ve Birlik üyesi olmayan Akdeniz ülkelerinde işbirliği açısından desteklemek olan bir şemsiye programdır. Med-Invest programı şu ülkeleri kapsar: **Türkiye**, Tunus, Cezayir, Mısır, Kıbrıs, İsrail, Ürdün, Lübnan, Malta, Fas, Suriye, Filistin. Bu program, Birliğe üye olmayan program kapsamındaki ülkelerin mevcut Avrupa Birliği bilgi ağına (BRE, BC-NET gibi) entegre olmalarını sağlar ve bunların Avrupa'daki işbirliği girişimlerini teşvik eder.

Bu anlamda, uygulamada 7 tane destekleyici pilot proje mevcuttur. Bu pilot projelerin turizm açısından da dolaylı etkileri olmuştur. Örneğin: 1994-1995 yıllarında Türkiye, Fas ve Mısır, İsrail ve Malta da, hızlı kalkınma ofisleri ve yeni işletmelere destek verici programlar başlatılmıştır. Bu süre içinde yaklaşık 10 milyon ECU para bu kaynağa tahsis edilmiştir, bu amaçla başlatılan bir çok gelişim projesinin önümüzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir.

8-MED-URBS

Programın uygulanmasına 1992 yılında başlanmıştır. Bu program, üçüncü Akdeniz ülkelerinin (third mediterranean countries) kentsel gelişiminin hızlandırılması amacıyla başlatılmıştır. Program ayrıca, üçüncü Akdeniz ülkelerinin yerel yönetimlerinin Avrupa'daki emsallerine ayak uydurabilmesini amaçlamaktadır. MED-URBS işbirliği faaliyet programı turizm gelişimini de hedeflemektedir.

MED-URBS programı, Avrupa Birliği ülkeleri ile, aşağıda yazılı üçüncü Akdeniz ülkelerini kapsamaktadır. Bunlar: Mısır, Cezayir, Kıbrıs, İsrail Ürdün, Lübnan, Malta, Fas, Suriye, Filistin, Tunus ve **Türkiye'dir.**

Bu program, merkezi otoritelerden, yerel yönetim birimlerine işbirliği aktarımını sağlar. Kamu sağlığı, güvenlik, kentsel ve sosyo ekonomik gelişim, turizm gelişimi, çevre, yerel kaynaklar ve kültür gibi belirli alanlardaki konuların yerel yönetimlerce ele alınmasını destekler.

Bu program ilk kez 1994-1995 yılında uygulanmış olup, yaklaşık 9 milyon ECU kaynak tahsis edilmiştir. Turizm gelişim projelerinin toplam proje fonu içindeki

tutarı yaklaşık %10 dur. Proje 1996 yılında da devam etmiştir. 1996 yılında proje uygulama maliyeti yaklaşık %80 artırılmıştır.

BÖLÜM III

TURİZMİ ETKİLEYEN AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKALARI (DOLAYLI TURİZM POLİTİKALARI)

Avrupa Birliğinin turizm ile ilgili dolaylı turizm politikaları, doğrudan politikalardan fazladır. Bu durum, turizm sektörünün farklılık içeren ve heterojen olan yapısı ile açıklanabilir. Bu bölümde, Avrupa Birliğince başlatılan geniş çaplı, değişik türdeki politikaların, turizm sektörünü dolaylı olarak etkileyen yönleri üzerinde durulacaktır. Avrupa Birliği kendisini özgür ticaret prensibine bağlamıştır. Pratikte, özgür ticaret, üye ülkelerin aynı koşullarda eşit olarak birbirleri ile ticaret yapmaları anlamına gelmektedir. Bu yüzden bu politikaların turizmi etkileyen yönlerinin çalışmamız kapsama dahil edilmesi ve incelenmesi önemli olup, söz konusu politikaların turizmi etkileyen yönleri aşağıda ele alınmıştır.

1-TEK PAZAR HEDEFİNİN GERÇEKLEŞMESİ

Bu hedefin gerçekleşmesi, daha düşük maliyet, daha fazla ürün ve daha fazla esneklik ve mobilite anlamına geleceğinden, tek pazar hedefinin gerçekleşmesi, Birlik Avrupa'sındaki turizm sektörünün uluslararası rekabet edebilirliğini artıracaktır.

Bu hedefin yaratacağı makro ekonomik etkiler açısından durumu incelersek, bazı sektörlerde yaşanmakta olan değişim ve gelişmenin turizm sektörü üzerinde kendini göstermesi kaçınılmaz olacaktır. Örneğin, telekomünikasyonda özelleştirme, bununla beraber gelecek olan ucuz iletişim ve yüksek performans, mobilite ve daha

yaygın servis ağı, şüphesiz ki turizm sektörünü de etkileyecek ve pazarlama, rezervasyon gibi otomasyon ağırlıklı verilen hizmetlerde yeni fırsatlar yaratacaktır.

Sonuç olarak, 'tek pazar ekonomisi' Avrupa'daki endüstri ve hizmet sektörünü daha büyük ekonomik ölçeklere taşıyacak, bu sayede de rekabet edebilirliği yüksek, ama maliyeti daha düşük olan bir turizm sektörünün oluşmasına katkıda bulunacaktır.

2-EKONOMİK VE PARASAL BİRLİK: TEK KUR SİSTEMİ

Maastricht Anlaşmasının temel anahtarı ekonomik ve parasal birlik hedefinin kararlaştırılmasıydı. Tek kur ve para politikasının uluslararası boyuttan bakıldığında, turizm endüstrisine yapacağı katkı da azımsanmamalıdır. Tek kur sistemi ile özellikle kur oranlarındaki dalgalanmalar bu sayede azalacak, fiyatlandırma politikasında daha kolay ve basit bir yöntem izlenebilecektir. Ayrıca, para değişim maliyetindeki risklerin elimine edilmesi, kuşkusuz Avrupa Birliğinde turizmin daha da büyümesine yardımcı bir politika aracıdır.

3-ULAŞIM POLİTİKASI

Çevre ile ilgili kaygıların göz önüne alınması, sürdürülebilir ulaşım hizmetlerinin gelişmesinin önemini ortaya çıkarmıştır. Çeşitli ulaşım araçlarının neden olduğu gürültü, hava, su kirliliğinin azaltılması, ulaşım politikasının verdiği öncelikler arasındadır.

Altyapı konusu dikkate alındığında, özellikle Avrupa Birliğindeki az gelişmiş bölgelerin bu anlamda daha itinalı hizmete gereksinim duydukları dikkati çekmiştir. Ayrıca, ulaşım açısından Avrupa'yı birbirine her şekilde bağlamayı amaçlayan 'trans

European' ulaşım ağının hem kara hem de deniz yolu ile sağlanması kısa vadede gerçekleştirilmesi gereken bir hedef olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca, liman, hava alanı ve raylı taşımacılık sistemlerinde de benzer planlar yapılmıştır. Tüm bu planların en öncelikli amacı Avrupa'nın çevreyi korumak önceliği ile gelecekteki talep kapasitesini dikkate alarak sağlam bir kapasite yaratmasını sağlamaktır.

Ulaşım politikasının gelişiminin turizm sektörü üzerinde yaratacağı olumlu etkiler sayısız olmakla beraber, örnek olarak, hava, kara ve deniz yolu ulaşımındaki düzenlemelerden, özellikle hava trafik kontrol istasyonlarının gelişimi ile rötör süre ve sayısının azaltılması veya hızlı tren ve demiryolu ağı kurma hedefi ile üye ülkelerdeki turist akışının, sayısının ve seyahat süresinin azalması verilebilir.

4- KÜLTÜREL VE MİMARİ MİRAS

Avrupa'nın turizm sektöründeki temel varlıklarından biri, kıtada oldukça bol bulunan, kültürel mirastır. Aslında, kültür sektörünün de turizm sektörü gibi gelecekte istihdam yaratma ve büyüme potansiyeline sahip olduğu fikri giderek kabul görmektedir. Avrupa Birliği Yapısal Fonlarının, turizm sektörünü ilgilendiren programlarının büyük kısmı, yerel miras, mimari ve tarihi binalar ile müzeleri kapsamaktadır. Örneğin, tarihi binaların müzeye dönüştürülmesi veya otel veya kalacak mekan olarak dizaynı, söz konusu fonlar tarafından önemle desteklenen projelerdir. Buna ilave olarak, söz konusu Yapısal Fonlar, kültür merkezi, konser salonu, tiyatro, kütüphane, tarihi kasaba ve yörelerin bu özelliklerinin korunmasını içeren şehirselle ve bölgesel planlama programlarını da önemle desteklemektedir.

Ayrıca, Avrupa Birliğinin, mimari mirasın korunması, Avrupa yapı ve sitelerinin tarihi özelliklerinin korunması, Kaleidoscope, Avrupa Kültür Şehri, Avrupa Kültür Ayı gibi kültürel aktivitelerin yapılmasını destekleyici pilot projeleri de bulunmaktadır.

5-TARIM POLİTİKASI

Avrupa Birliğinin tarım politikası turizmi doğrudan olarak etkilememekle beraber, turizm sektörünü dolaylı yoldan etkileyecek sonuçlar yaratır. Turizm, az gelişmiş yerel tarım toplumları için de yeni bir gelir kaynağıdır. Tarım veya 'agri-turizm' denilen bu turizm çeşidi ile yerel toplum/topluluklar büyük bir gelir elde ederlerken, Avrupa Birliği bünyesinde de Yapısal Fonlar tarafından bu yeni turizm çeşidi desteklenmektedir. Örnek olarak, Avrupa Tarımını Garanti ve Koruma Fonu (Guidance Section of the European Agriculture Guarantee and guidance Fund) verilebilir.

6-ÇEVRENİN KORUNMASI VE TURİZM

Avrupa Birliğinin Beşinci Çevresel Eylem Planı turizm sektörünü, çevreyi etkileyen potansiyel bir tehdit olarak tanımlamıştır. 'Kirlenen öder' prensibi de bu eylem planında kabul edilmiştir. Avrupa Birliğinin, turizmi destekleyici, çevre ile ilgili üç temel eylem maddesi bulunmaktadır:

-Özellikle kıyı ve dağlık alanlarda kitlesel turizm idare ve planlamasının daha iyi yapılması ve geliştirilmesi,

-Sürdürülebilir turizm gelişimi ve değişik turizm ürün ve aktivitelerinin diğer bölgelerde sunumu,

-Çevresel kaygı ve sorumluluk bilinci ile turist davranışlarının değiştirilmesi ve bu konuda ziyaretçi bilincinin artırılması.

Uygulamada, turizm sektörü içinde, Avrupa Birliği Yapısal Fonları tarafından finansal destek almayı isteyenlerin, öncelikle mutlaka sahip olduğu projenin çevreyi dikkate alıcı önlemler içerdiğini göstermesi gerektiği, Avrupa Birliği bünyesinde önemle ve sıklıkla vurgulanmaktadır.

Buna ilaveten, varolan Avrupa Birliği yasal prosedürü gereği, ister özel sektör ister kamu sektörü projesi olsun bir turizm gelişim projesi yapılmadan önce mutlaka projenin çevresel etki değerlendirmesi yapılması gerekir. Birlik ayrıca, çevresel eylemlerin desteklenmesi için çeşitli destekleme fonları geliştirmiştir. Örneğin, LIFE isimli hibe programı kirlenme nedeniyle tehdit edilen doğal habitatın korunmasını amaçlar. LIFE projesi bunun yanı sıra, sürdürülebilir turizmin gelişmesini sağlamak için, yerel ve geleneksel tabiat ve çevrenin korunması, çevre korunmasında yeni turizm konsept ve projeleri gibi konuları da kapsamaktadır. LIFE projesi 1992-1995 yılları arasında uygulanmıştır.

7-TÜKETİCİNİN KORUNMASI VE TURİSTLERİN HAKLARI

Avrupa Birliğinin bir tüketici olarak turist üzerinde etkiler yaratacak bir çok politikası bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi, hareket etme özgürlüğüdür. Daha önce de belirtildiği gibi fiziki sınırların Birliğe üye ülkeler arasında kalkmış olması Avrupa Birliği vatandaşlarının seyahat etme özgürlüğünü de artırmıştır.

Turizm ürünlerinin yapısı ve sunduğu imkanlar, Avrupa Birliği Komisyonunca tüketici haklarının korunması hususunu gündeme getirmiştir. Örneğin,

bir malın satın alınmasında yapılan karşılıklı anlaşma, tüketici hakları bilgisi, tüketicinin yasal ve ekonomik haklarını koruyucu garantiler bunlar arasında sayılabilir.

Birçok turizm ürünü, tatil ve seyahat hizmeti veren turlar, hatta devre mülk hizmetleri, satın alınan yerin çok uzağında yapılır. Genellikle, bu mal ve hizmetlerin bedeli önceden peşin olarak ödenir. Bu durumda, tüketici turizm ürününü alırken, bizzat, kendisine bu ürünü satan satıcıya güvenmek durumunda kalır.

Avrupa Birliği kuralları bu konulara doğrudan değinir. Ayrıca, Komisyon, tüketicilere satın alınan turizm ürünü hakkında sahip oldukları yasal ve ekonomik hakları sunma ve bunlara ulaşma konusunda destek ve yardım sağlamada önemli rol oynar.

- *Tüketicinin Bilgilendirilmesi ve Eğitimi*

Avrupa Birliği Komisyonu tüketicilerin yasal hakları ve bunların korunması konusundaki bilincin artması için önemli bir kampanya başlatmıştır. Bu çalışma, özellikle paket tatil ve bununla ilgili bir çok hususu kapsamaktadır. Tur operatörlerini de ilgilendiren bu kampanyanın faydalarının ileride yaratması beklenen talep artışı ile anlaşılacağı düşünülmektedir.

- *Avrupa Tüketici Bilgi Merkezleri*

Bu projenin bir parçası olarak 10 Avrupa Birliği ülkesinde enformasyon ve tavsiye merkezleri kurulmuştur. Bu ofisler, turistlerin problemlerini anlamak, turizm hizmetleri ve satın almalarında ülkesel kural ve garantiler konusunda turistlere yardım temin etmek amacıyla kurulmuştur.

- *Otellerdeki Standart Sembol Sistemi*

Standart sembol sistemi, 1986 yılında, Avrupa Birliği Bakanlar Konseyince, otellerde kolayca, herkesce anlaşılacak enformasyon teminini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bu fikir, Avrupa Birliği tüketicisine, üye ülkelerde bulunan otellerin sunduğu imkanların değerlendirmesini kolayca yapabilmeleri imkanını vermektedir. Şu anda sıkça uygulanan söz konusu sistemin daha da geliştirilmesi için Komisyonca çalışmalar yürütülmektedir.

- *Yangın Güvenlik Önlemleri*

Bu önlem, Avrupa Birliği otellerinde kesin ve minimum bir standart oluşturulmasını amaçlar. Bu anlamda, henüz inşa aşamasında olan otellerden bile, söz konusu önlemleri içeren proje düzenlemeleri yapmaları istenir.

- *Paket Seyahat Önlemleri*

Bu önlemler, paket tur ve seyahatlerle ilgili minimum standartların tespitini içerir. Bunlar sayesinde bir üye ülkede faaliyet gösteren seyahat operatörünün verdiği hizmetin, diğer ülkelerdekilerle karşılaştırılması imkanı tüketicilere sunulur. Söz konusu önlemler şu şekilde sıralanabilir:

- Ayrılış tarihinden önce geniş ve kapsamlı bilginin turiste verilmesi,
- Tatil alıcının (holiday maker), imzaladığı kontrata bağlı kalarak korunmasının sağlanması,
- Tur operatörünün, iflas durumunda bile, tüketiciyi gidilen destinasyonda mahsur bırakmayacağı garantisini vermesi,
- Tüketicie verilen taahhüdün karşılanamadığı belli durumlarda tüketiciye tazminat verilebilmesi.

- *Uzaktan(Doğrudan) Yapılan Satışlar*

Bu önlem, mal veya hizmetin satın alma sürecinde tüketiciye gerekli enformasyonun teminini sağlar ve tüketicinin yargı hakkına ulaşmasını sağlayacak gereklilikleri belirler. Özellikle, telefon, internet, faks yoluyla yapılan doğrudan veya uzaktan mal ve hizmet satışlarındaki minimum standartların belirlenmesini sağlar. Önceden bu kapsamda, ulaşım, konaklama, yeme-içme ve eğlence hizmetleri olmamasına karşın son zamanlarda bunlar da kapsama dahil edilmiştir. Ayrıca, tüketici istediği zaman söz konusu satın almaları 7 gün içerisinde iptal edebilir.

- *Tüketicinin yargı yoluna ulaşması*

Teoride, tüketicinin yargı hakkını kullanabilmesini sağlamak için, Komisyon bu konuyla ilgili ne tür önlemlerin alınması gerektiği konusunda oldukça aktif faaliyetler yürütmektedir. Turistin bir tüketici olarak yaptığı kontratın ihlal edilmesi durumunda veya iktisadi konulardaki hakları tehlikeye girdiğinde bazı problemler yaşaması olasıdır. Birçok durumda, bir tatil alıcısı (holiday maker) için söz konusu problemlerin bulunduğu yerden çözümü, zaman yetersizliği nedeniyle mümkün değildir. Bu durumda yapılacak tek şey tatil dönüşünde konuya devam etmektir. Özellikle ülkeden ülkeye değişen yasal sistem ve dil farklılığı sıklıkla söz konusu garantilerin pratikte uygulanamamasına eden olur. Birlik, teoride üzerinde çalıştığı bu konunun uygulamaya geçmesi için çalışmalarına devam etmektedir.

- *Tüketim Vergisi ve Gümrüksüz Satış*

1993'den itibaren, genel bir uygulama olarak, gerçek kişiler bir Avrupa Birliği ülkesinden belirli malları istedikleri gibi alabilirler, bu aldıkları mallar için diğer bir üye ülkede ek bir Katma Değer Vergisi veya tüketim vergisi ödemezler. Ancak, bu

durumun geçerli olduğu mallar sınırlıdır. Alkollü içki, tütün, mineral yağlar, gibi ürünlerde ürünün miktarı belirli sınırlamalara tabiidir. Bu sınırlar, gerçek kişinin kendisi ve ailesince makul seviyede tüketebileceği miktar göz önüne alınarak tespit edilmiştir. Gerçek kişiler, aldıkları bu ürünleri sorulduğunda göstermekle mükelleftir. Gümrük ödemedi yapılan 'duty free' satışların çeşitlendirilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir.

8-DIŞ İLİŞKİLER VE KALKINMA POLİTİKASI

Avrupa Birliğinin dış ilişkiler politikası turizmi de dolaylı olarak ilgilendirmektedir. Bu politika, üçüncü dünya ülkeleri ile olan ilişkilerde işbirliği ve gelişimi kapsamaktadır. Özellikle üçüncü dünya ülkelerinin turizm sektöründeki gelişmeleri, ekonomik büyüme açısından önemli bir jeneratör olacaktır. Bu politika, ayrıca, Avrupa turistleri için de yurtdışında gidilecek yeni destinasyonların oluşmasını sağlayacaktır. Ticaret ve tarifeler konusunda karşılıklı ticaret işbirliğini içeren 'Uruguay Görüşme'lerinde, Avrupa Birliği söz konusu girişimleri başlatmıştır. Bunun bir parçası olarak, örneğin, Avrupa Birliği, söz konusu pazarlara ulaşabilmesi için yabancı yatırımcıyı otel, yeme ve içme, seyahat acenteliği ve tur operatörlüğü ile turist rehberliği konularında belli koşul ve garantilerle desteklemiştir.

9-SERBEST DOLAŞIM POLİTİKASI

Avrupa Birliği vatandaşlarının herhangi bir sınırlamaya tabii olmadan diğer Avrupa Birliği ülkelerini ziyaret etme hakları bulunmaktadır. Tek pazar programının temel özelliği profesyonellik ve boş zaman açısından mobilititenin artması için üye

ülkeler arasında sınır kontrollerinin elimine edilmesidir. Herhangi bir kimlik veya pasaport göstermeden Avrupa Birliği vatandaşlarının ülkeden ülkeye gezmesi seyahat özgürlüğünün en güzel örneğidir. İkamet evrakı aynı zamanda gidilen Avrupa Birliği ülkesinde vize yerine geçmektedir.

Turizmle ilgili olarak, pazarın bu kadar genişlemesi, turizm şirketleri, tur operatörleri açısından da önemli sonuçlar yaratacaktır. Örneğin;

-sınırlarda kontrollerin kalkması seyahat süresini kısaltırken, para tasarrufu da sağlayacaktır;

-ya da sektörde istihdam edilen işçi, öğrenci gibi kimselere diğer üye ülkelere giriş çıkış yapma garantisi sağlayacaktır. Bu ise sektörde iş gücü mobilitisini artıracığından turizm endüstrisini daima dinamik tutacaktır;

-Avrupa Birliğine üye bir ülkede çalışan kişide aranan koşullar diğer üye devletlerce de kabul edileceğinden, bu konuda bir garanti yaratılmış olacaktır. Bu da turizm sektöründe çalışan bir kişinin profesyonel çalışma hayatına, hiçbir engel olmadan, diğer tüm Birlik üyesi ülkelerde de devam etmesi imkanını yaratacaktır.

Ayrıca, seyahat özgürlüğünün yeni bir turist sınıfı yaratacağını söylemek mümkündür. Özellikle Avrupa Birliğine üye bir devletten emekli olan kişiler, bundan sonraki hayatlarının bir kısmını başka bir üye ülkede geçirmek isterse kendi ülkelerinde sahip olduğu hakların aynısına sahip olacak ve istediği kadar süreyi bu ülkede geçirme hakkına sahip olacaktır.

10-REKABET POLİTİKASI

Turizm alanında, rekabet politikası hem gerçek, sınırsız (frontier-free) bir Avrupa'nın yaratılmasına hem de Birlik içinde dengeli bir ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanmasına yardımcı olacaktır. Avrupa Birliği bu amaçları, kartelleri kaldırarak, yeni pazarlar açarak ve pazar içinde hakim konumda olanlara diğerlerinin hakları çiğnetmeyerek, adil olmayan devlet yardımlarına son vererek gerçekleştirecektir. Aslında, Avrupa Birliğinin bir çok anlaşması yasal rekabet konusunda bir çok önemli koşullar içermektedir. Avrupa Birliği içerisindeki yapısal fonların bir kısmı veya belli yardım projeleri çerçevesinde turizm endüstrisinin desteklenmesi ve gelişiminin hızlandırılması sağlanmıştır. Bu bağlamda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin turizm sektöründe desteklenmesi konusunda devlet yardımları yapılması ve miktarının artması gerekli görülmektedir. Diğer taraftan Avrupa Birliği, rekabet politikası, tur operatörleri için de serbest bir pazar yaratılması garantisini sağlamaktadır. Örneğin, büyük spor olaylarını organize eden monopol denebilecek tur operatörü şirketlerin (Olimpiyat oyunları organizasyonu gibi) pazar içerisinde baskın bir konuma gelmesine veya büyük ölçekli şirket birleşmelerine (large-scale mergers) Avrupa Birliğince müsaade edilmemektedir.

11-ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME

Turizm sektörü içerisinde, Ar-Ge (Araştırma-Geliştirme) faaliyetlerine verilen önceliği iletişimin özelleştirilmesi ve enformasyon teknolojisi oluşturmaktadır. Bu

anlamda gerçek bir gelişme, hem turiste hem de tur operatörü veya seyahat acentesine turizm imkanlarından ve ürünlerinden daha fazla yararlanma imkanı sağlayacaktır.

Ancak, bu konuda sektörün önünde, halen mücadele edilmesi gereken önemli güçlükler bulunmaktadır. Özellikle mevcut teknolojinin gelişimi bunlardan en önemlisi olarak görülmektedir, Turizm teknolojisinin gelişimi ile ilgili Ar-Ge projeleri, turistin yeni teknolojik araçları kullanarak (internet vs.) istediği bilgiye ve turizm ürününe ulaşmasında yardımcı olacaktır.

REFERANSLAR:

1- "Tourism and The European Union (A Practical Guide)", edited by European Commission, 1996

2- "Tourism in London and Europe: the relevance of EU tourism policy for London", Susan McIntosh, 1999

3- "Using Natural and Cultural Heritage in Tourist Destinations", edited by European Commission Tourism Unit, 2002

4- "The Building of the European Union", John Pinder, 1998

5- "Marketing, Tourism, Hospitality and Leisure in Europe", Susan Horner and John Swarbrooke, 2000

INDEX

SECTION I:	2
POLICY IMPROVEMENTS IN THE EUROPEAN UNION	2
• Community Action Plan to Assist Tourism:	4
• Action Plan for 1995	5
SECTION II:	8
A-THE EUROPEAN UNION STRUCTURAL FUNDS	8
• The Objectives of Structural Funds	8
B-SUPPORT FROM OTHER SOURCES (FACT SHEETS)	9
1-ASIA, LATIN AMERICA AND MEDITERRANEAN COUNTRIES.....	10
2-BC -NET	11
4-EURO- INFO CENTRES	13
5-KALEIDOSCOPE	14
6-MED-CAMPUS	14
7-MED- INVEST PILOT PROJECTS	15
8-MED-URBS	16
SECTION III:	18
THE EUROPEAN UNION POLICIES, WHICH IMPACT TOURISM (INDIRECT TOURISM POLICIES)	18
1-COMPLETION OF THE SINGLE MARKETING EUROPE	18
2- ECONOMIC AND MONETARY UNION: SINGLE CURRENCY	19
3-TRANSPORT POLICY	19
4- ARCHITECTURAL AND CULTURAL HERITAGE	20
5- AGRICULTURAL POLICY	21
6-ENVIRONMENTAL PROTECTION AND TOURISM	21
7-CONSUMER PROTECTION AND RIGHTS OF TOURISTS	23
8-EXTERNAL RELATIONS AND DEVELOPMENT POLICY	27
9-FREE MOVEMENT POLICY	27
10-COMPETITION POLICY	28
11-RESEARCH AND DEVELOPMENT	29
REFERENCES	31

The European Union has been acted in the area of tourism where the targets can be achieved at Community Level for almost 12 years. The recently recognition of the importance of tourism is attributable to its potential economic growth. Despite there are no specific provisions for tourism policy in the EU, indirect tourism policies are more than direct policies. This indicates the diverse and heterogeneous nature of tourism.

In this regard, this study covers the European Union's tourism policy and the EU policies, which impact tourism. This project will be examined in three sections: firstly, section one is **"Tourism Policy Improvements in the European Union"**, section two is **"The European Union Structural Funds and Support From Other Sources"** and finally, section three is **"The European Union's General Policies Which Impact Tourism (Indirect Tourism Measures and Policies)."**

SECTION I.

POLICY IMPROVEMENTS IN THE EUROPEAN UNION

With regard to the EU tourism policy, "as a general rule, fully developed policy and supporting legislation at EU level is based on specific provisions in the Community's founding treaties. The common agricultural policy and the common external trade policy are examples. There are no specific provisions for a tourism policy however. (EC, Tourism Unit 1996)"

In July 1992, Council of Ministers formally declared that it was appropriate to take actions on tourism at Community Level. The aim should be strengthened the horizontal approach to tourism in Community and national policies and develop specific measures for promoting cross border cooperation between all players, both public and private in the various sectors affected by tourism.

In April 1994, the Commission started working on the preparation of a Green Paper on the role of the Union in the field of tourism. This was published in 1995.

In addition, a special unit was set up to deal with tourism issues and build up and strengthen the tourism policy in European Commission. It is called "Directorate General XXIII". They are working together with the other Directorates General in order to emphasize and stress the tourism industry. One of the responsibilities of DG-XXIII of the European Commission in Brussels is to add a European Dimension to tourism. DG-XXIII supports the tourism sector both directly and through its various other activities aimed at enterprise, particularly small and medium sized companies (SMEs). However, while the work of DG-XXIII has certain importance to the tourism sector, there are many activities in all kinds of other areas of the EU, which concern tourism either directly or indirectly.

Community Action Plan to Assist Tourism:

In July 1992, the Community agreed a first action plan to assist tourism over these years (January 1993- December 1995). The action plan was based on the following principles and it covered all aspects of tourism. A budget of 18 million ECU was foreseen for associated measures: (Re: Tourism and the European Union, EC Tourism Unit, 1996).

- Efforts to take better account of tourism in both Community and Member State policies. This was to be achieved through better coordination of initiatives between the different departments of the commission and with the Member States in order to strengthen their action in certain areas of tourist activities.
- Cooperation with representatives of the industry and various professional groups, essentially on the basis of dialogue and coordination in order to make the most of the industries economic and social importance, ensure that its interests are better presented, improve the information within the industry itself on the various Community guidelines and measures with direct consequences.
- Support for the development of specific guidance measures, which ensure that tourists and professionals are better informed and support projects that can be used as examples can be emulated in various regions of the Community.

Action Plan for 1995

1995 was the last year of the current action plan. During the 1995, the Commission presented a Green Paper on tourism policy.

Green Paper aims at, **improving knowledge of the tourist industry and ensuring that Community measures are more consistent; consultation of tourism professionals within the community; transnational measures; tourists as a consumer; cultural tourism; tourism and environment; promotion in third countries; evaluation of the action plan.**

Since it is necessary to examine the objectives of Green Paper, we can look at the objectives one by one:

a) Improving knowledge of the tourist industry and ensuring that Community measures are more consistent;

Development of Community statistics on tourism such as collection and distribution of harmonized statistic on tourism and the Community envisages detailed studies, analyses and strategies.

b) Consultation of tourism professionals within the community

In order to extend the exchange of information relevant to the development of Community tourism policies, Community focused on the Commissions Consultative Committee for Tourism on specific subjects.

c) Transnational Measures

In order to develop tourist cooperation with central and East European countries and transfer of know-how on training and implementation of strategies for promotion, marketing and creation of SMEs (small and medium-

sized tourist enterprises), Commissions was selected by the tourism sector via the Consultative Committee in 1995.

d) Tourist as a consumer

The Community supports initiatives such as classification system, signposting symbols, time-share arrangements, overbooking and procedures for redress. In 1995, a consultant was selected by open European Communities to examine the problem of overbooking of hotels and similar establishments, collective accommodation and package holidays.

e) Cultural tourism

Visitor management strategies are important in popular or congested destinations or sites. Their objective is to maintain or enhance the mobility of the experience for the visitors and at the same time ensuring the ambience and environmental qualities of the place are protected. The Commission is supporting a limited number of pilot projects, which will develop the current state of the art in this area.

f) Tourism and the environment

There were two main points in this issue; the first one is “innovate pilot projects” and the other one is “initiatives to encourage environmentally friendly tourism”

-Innovate pilot projects: In order to natural protection and conservation at local or regional level, protection was supported by the tourism action plan, especially, coastal and mountain areas, nature parks and reserves were targeted.

-Initiatives to encourage environmentally friendly tourism: The Commission is establishing a pan European network that will draw together the main interests from environment and tourism field and assists in the dissemination of information and guidance to the tourism industry, the public sector and the other sectors.

g) Promotion in the third countries

The Community action plan aims to make an attractive destination for tourists from distant countries. In 1995 a pilot promotion action was carried out in the USA.

h) Evaluation of the action plan

In addition to these activities, The Commission carries out an evaluation of the results of the action plan and presents its results in a report to the Council of Minister and to the European Parliament.

SECTION II:

A-THE EUROPEAN UNION STRUCTURAL FUNDS

The Structural Funds provide the main financial support in the EU for the less prosperous regions and employment of people. (Re: Tourism and the European Union, European Commission, Tourism Unit, 1996). Because of its potential for economic growth and employment, tourism is one of the sectors, which has substantial aids and benefits from the structural funds. The Structural Funds, which support tourism, are mainly deal with:

- Infrastructure directly concerning tourism
- Assistance to firms or organisations in the tourism sector
- Development of human resources for the tourism sector
- Research and Technology development facilities for tourism
- Improving Competitiveness and providing support systems for organizations in the sector
- Financial assistance for tourism projects

The Objectives of Structural Funds

Objective 1: Promoting the development of the less developed regions

Objective 2: Regenerating the regions, or parts of regions, seriously affected by industrial decline

Objective 3: Helping young people at risk of social exclusion enter the labour market,

Objective 4: Facilitating the adaptation of workers to industrial change,

Objective 5: Adjusting agriculture, forestry and fishing and developing rural areas.

The Community has three Structural Funds, these are: **ERDF** (European Regional Development Fund) which finances investment and infrastructure for regional development; **ESF** (European Social Fund) which finances human resources development and finally **EAGGF** (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund) which supports rural development.

In 1989-1993 Structural funds supported economic regeneration and rural development under Objective 2 and Objective 5 . However, Structural Funds, which support tourism as “a tourism aid” spent on for “Objective 1” in the period of 1994-1999. Belgium, Germany, Spain, France, Greece, Ireland, Italy, Netherlands, Portugal and United Kingdom were the Member States that spent these funds on tourism.

B-SUPPORT FROM OTHER SOURCES

With regard to supporting tourism, the EU has various programmes and actions, which may also provide financial support for tourism. In many cases these programmes and actions called “**Fact Sheets**” do not target tourism sector however, tourism seems to benefit from these projects in a large extent.

Since it is impossible to mention all “**Fact Sheets**” in this study, fact sheets, which have a direct effect on tourism, especially for **Turkey**, are going to be indicated.

1-ASIA, LATIN AMERICA AND MEDITERRANEAN COUNTRIES

The European Union has cooperation, association and other agreements with third countries. Mediterranean Countries which are Jordan Lebanon, Syria, Egypt, Algeria, Morocco, Tunisia, Israel, Cyprus, Malta and Turkey; Asian countries which are: Yemen (West Asia), India, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka, Nepal (South Asia), and also "ASEAN" countries which are Brunei, Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore, Thailand are most likely to provide opportunities for projects in the tourism sector.

- *Application to Tourism:*

Cooperation agreements between the EU and the above mentioned Mediterranean Countries have provided the opportunity for tourism projects. The preservation of local environments, culture and the observance of gender issues regarding the unemployment of women are essential conditions of assisted tourism programmes. Tourism projects approved in recent years include:

- Review of manpower, training and future needs*
- Upgrading of institutions in the industry*
- Developing instructor training*
- Marketing*

- *Budget*

In 1989 a three-year tourism marketing strategy for "ASEAN" countries, worth ECU 2.4 million, was established.

In 1992, cooperation with the Philippines Department of Tourism, the EU initiated a programme, allocating ECU 1 665 000 to improve Philippines tourism.

In 1993, more than 25% of the EU- Latin America budget was allocated to tourism projects.

2-BC –Net

BC-Net stands for Business Cooperation Network, which is a network of business consultant launched by the EU.

- ***Application to Tourism:***

Companies in the tourism sector who wish to benefit from the advice and support of an expert in cross-border cooperation and then using the BC-Net system to try and identify potential partners can use it. BC- Net does not offer financial support.

The network covers:

-all EU countries

-the EFTA countries

-Non member countries: Algeria, Argentina, Brazil, Canada, Chile, Cyprus, Hungary, Israel, Malta, Mexico, Morocco, Tunisia, Turkey and Uruguay.

The system is based on a network of over 400 business advisers and intermediaries who help those interested cross-border cooperation. The BC Net central unit in Brussels is consulted and will identify the complementary

requests for partners. BC Net is open to European businesses interested in transnational cooperation and the programme is not a special expiring date.

3-BRE

BRE stands for French title "Bureau de Rapprochement des Entreprises (business cooperation centre) It is the first scheme created by European Commission to help small and medium-sized enterprises (SMEs) to find partner for business cooperation beyond their national frontiers.

- *Application to tourism*

Companies in the tourism sector can use this system. In 1993, there were plenty of request from companies in the tourism sector associated with cooperation. BRE does not offer direct financial support. Technical, financial and commercial cooperation are covered.

- *How the system works*

SMEs submit a cooperation profile to one of the recognized BRE correspondents or directly to the BRE centres on an official application form. Interested correspondents responding to the advertisement are sent the full company profile. There is no charge for the use of the system. There is no expire date on this programmes.

The network covers:

-All EU countries,

-Non member countries: Algeria, Argentina, Bangladesh, Brazil, Bulgaria, Canada, Chile, China, Colombia, Costa Rica, Cyprus, Czech Republic, Hungary, India, Israel, Japan, Jamaica, Malta, Mexico, Morocco,

Pakistan, Turkey, South Korea, Sri Lanka, Switzerland, Thailand, Uruguay, USA.

4-EURO- INFO CENTRES

The Euro-Info Centres provide reliable and up to date information about Community matters to small and medium sized enterprises, particularly in relation to the single market. They provide businesses with tailored information advice and other direct services relating to the EU.

- ***How to apply tourism***

Euro-Info Centres provide information and advice to all sectors, including tourism, regarding to EU policy and programmes. The network now comprises more than 200 Euro Info Centres distributed throughout the territory of the Community. They are ideal sources of information for enterprises that wish to take full advantage of new opportunities by the single market. Through the Euro-Info Centres enterprises can obtain high quality information and tailor made advice regarding Community legislation, standards, programmes and financing. Commission's databases and full research and advisory support from the Commission's DG-XXIII (Enterprise Policy, Distributive Trades, Tourism and Cooperatives. Priority is given to assistance to SMEs.

- ***Euro -Info Centres addresses:***

Turkey Address: Euro Info Correspondence Centre-KOSGEB, M.K.E.K

Binasi kat: 9, Tandogan/Ankara Tel: 00 90 312 212 23 82

Euro-Info Centres Central Administration Adress:

European Commission Directorate General- XXIII

AN80 4/68, Rue De La Loi Brussels Tel: (32-20 296 13 50

5-KALEIDOSCOPE

Kaleidoscope is a grant scheme to promote knowledge of the various cultures in the EU and the common cultural heritage. Funding support is given for cultural events with a European dimension; mobility and training of artists and people, who are active in the field of culture, networks for cooperation in cultural fields.

- ***Application to tourism***

The cultural events financed under this programme including theatre, dance, and musical festivals have a clear potential to promote tourism. The scheme was launched in 1990 and is renewed annually. Project activities have to involve partners at least three different countries of the EU. Events should be high quality and innovatory or exemplary in nature. The budget of this scheme is decided annually in the Community budget.

6-MED-CAMPUS

A programme intended to create and develop links between universities in the EU and non -EU Mediterranean countries (MED countries) The countries are: Algeria, Cyprus, Egypt, Israel, Jordan, Lebanon, Malta, Morocco, Syria, Palestinian, Tunisa, **Turkey.**

The programme aims at:

- Training for social and economic development in the MED countries
- Management training of public and private companies
- Environmental management
- Training aims at mutual understanding of different cultures
- *Application to tourism:*

Priority economic sectors include tourism and SMEs. The programme is open to universities and other public or private organisations. The Community Budget decides total funding annually and proposals are published annually in the Official Journal of the European Communities.

7-MED- INVEST PILOT PROJECT

Med-Invest is the name given to an umbrella programme, which aims to support business cooperation between SMEs and medium sized enterprise in Europe and their counterparts in certain **Mediterranean non-member countries**. In practise Med-Invest extends some of the Commission's existing business cooperation activities for EU enterprises. Med-Invest covers: Algeria, Cyprus, Egypt, Israel, Jordan, Lebanon, Malta, Morocco, Syria, Palestinian, Tunisia, and Turkey.

The programme integrates non-member Mediterranean countries into the existing EC networks (such as BRE or BC-Net) and programmes aiming to stimulate cooperation between enterprises.

It supports the implementation of seven pilot projects. Pilot projects that may have an indirect application to tourism concern: creation of development

agencies (Turkey, Morocco, Egypt) and support for new business (Algeria, Malta, Israel, Morocco and Turkey) the programme was launched in 1994-1995 but many initiatives are expected to the future. About 10 million ECU spent on for the two-year period.

8-MED-URBS

Med-URBS programme was launched in 1992 to foster trans Mediterranean cooperation in favour of urban development in third Mediterranean countries (TMC). The aim is to enable local authorities in the TMC's to make the most of experience and know-how made available to them by their counterparts in the EU. The Med-URBS cooperation activities include tourism development.

Med-URBS covers the EU Member States and the following TMCs: Algeria, Cyprus, Egypt, Israel, Jordan, Lebanon, Malta, Morocco, Syria, Palestinian, Tunisia, and Turkey.

It brings together local authorities in cooperation network to transfer knowledge in the fields of administration and municipal development. Local authorities cooperate on selected areas of interest such as tourism development, social and economic urban development, public health, security, urban transport, local resources, and the environment, culture.

The first project was launched in 1994-1995 and 9 million ECU spent during this period. Tourism development projects were expected to receive

10% of this grant. The scheme continued in 1996. The grant supported up to a maximum of 80% of the project costs.

SECTION III:

THE EUROPEAN UNION POLICIES, WHICH IMPACT TOURISM (INDIRECT TOURISM POLICIES)

Indirect policies are more than direct policies. This indicates the diverse and heterogeneous nature of tourism. This section sets out to provide an overview of the broad range of policy measures initiated at EU level, which have direct or indirect impacts upon the tourism sector. The European Union has based itself on the principles of free trade. In practice, this means that member states should compete equally under the same conditions. Therefore it seems necessary to look at the other policies which impact tourism:

1-COMPLETION OF THE SINGLE MARKETING EUROPE

The completion of the single market means lower cost, greater choice, and flexibility, and enhanced international competitiveness for the tourism sector in the EU.

With regard to macroeconomic effects, in some fields there will be developments, which will allow Europe-wide actions, which were not possible in the past. For example, liberalization of the telecommunication sector generates cheaper, higher performing and more flexible services, in tourism sector it means computerized link for reservation and marketing creates new challenges which were not possible before.

A result of creating the single market European industrial and service businesses can exploit the economic scale and this will lead to reduce the costs and increase the competitiveness in the tourism sector.

2- ECONOMIC AND MONETARY UNION: SINGLE CURRENCY

A key element of Maastricht Treaty was the decision to work towards economic and monetary union among the EU member states. The substantial international dimension of the tourism industry would be affected by single currency. Exchange rate fluctuations and associated risks would be eliminated; pricing policy would be simplified and even production of price lists, brochures, etc. made more straightforward. The elimination of the costs of changing money within the Union should boost tourism.

3-TRANSPORT POLICY

The emphasis is on developing sustainable transport services because of environmental concerns. Reducing noise, water and air pollution, caused by the means of transport will continue to be a priority.

As far as infrastructures are concerned, The Union recognised that the need to ensure all parts of the territory well served, notably, less developed regions. Proposals on the region of a trans European combined transport network and a trans European inland waterway network have been accepted.

Also similar plans for airports, ports, and conventional railways are being discussed. The overall aim is to ensure the capacity for the future

demand, which development continues to be compatible with environmental protection priorities.

This policy produces results, which are of key interest to the tourism sector. Firstly, proposals have been put forward by the Commission to improve the air traffic control situation, often the cause of flight delays. The second example is high-speed train network, which will link many member states, increase the number of tourists.

4- ARCHITECTURAL AND CULTURAL HERITAGE

One of the key factors that European tourism sector can exploit is the cultural heritage, which is available abundance in Europe. Indeed, the culture sector is increasingly seen as an area of potential future employment and growth. Tourism operational programmes under the Structural Funds in the Member states often include significant support for architectural industrial, or rural heritage, for example, actions range from support for museum to conversion of historic buildings into hotels or other accommodation. In addition to this, Structural Funds support often aid for culture centres such as concert halls, theatres, libraries, and others; urban regeneration programmes, which are funded often, feature conservation of historic town centres.

Furthermore, the Community also supports a number of actions, which put the emphasis primarily on qualitative aspects. Such action includes pilot projects to conserve architectural heritage, restoration of European monuments

and sites of exceptional historic interest, the European city of Culture, the European Cultural month, and the Kaleidoscope scheme to encourage cultural events or activities with a European dimension involving participants in at least three Member States.

5- AGRICULTURAL POLICY

Although the common agriculture policy has no direct effects on tourism, the changes that are taking place in the Community agriculture sector do have an indirect consequence for the tourism sector. Tourism is identified as one potential source of new income for some of these rural communities. Rural or agri tourism is being encouraged and is receiving support through various programmes in the EU notably through the Structural Funds and the Leader initiative, more specifically "the Guidance Section of the European Agriculture Guarantee and Guidance Fund".

6-ENVIRONMENTAL PROTECTION AND TOURISM

The European Union's Fifth Environmental Action Programme identified the tourism sector as one, which presented important potential threats to the environment. The concept of "polluter pays" is developed in the fifth action programme. There are three main lines of action for EU policy regarding tourism which encourage:

- Better planning, development, management of mass tourism especially in coastal alpine areas.

- Sustainable tourism development and the development of different types of activities and products in other areas.
- Changes in tourist behaviour and raising visitor awareness of environmental concerns and responsibilities.

In practise EU has been fully addressed that in any projects which receive EU funding under the Structural Funds anyone in the tourism sector seeking such support must take the best environmental options into account when developing a project.

In addition, existing EU legislation requiring that environmental impact assessments be carried out for certain private or public sector projects directly affects tourism development projects.

The Community has also provided funding in support of environmental action. In particular, the LIFE programme, a grant scheme for the improvement of the environment including the preservation of the natural habitat threatened by pollution or other natural causes, co-financed demonstration projects which helped to develop and implement EU environmental policy. LIFE covered projects for sustainable tourism like the protection of natural, cultural or traditional resources in regions or localities and tourism projects containing new concepts in environmental protection. The LIFE programme duration was for the period 1992 and 1995.

7-CONSUMER PROTECTION AND RIGHTS OF TOURISTS

There are whole series of ways in which the EU policy impacts the tourist as a customer. Freedom of movement is a basic right of the Union. As already mentioned, removal of physical frontiers enhances the right of EU citizens to visit and stay in any Member State.

The nature of many tourism products and the way in they are offered can bring into play various aspects of the Commission's policy on consumer protection. For example, the contractual agreement when a purchase is made; the consumer information; the guarantees of protection concerning the consumer's well-being and economic and legal interests.

Many tourism products, holidays, travel services, tours or even timeshare properties are located at a distance from the point of purchase, very often in other country. Generally, these are goods and services, which have to be paid for long in advance. Thus, the consumer relies heavily on sales information provided about the product and on the tourism operator supplying the tourism product.

Community rules address such matters directly. In addition, the Commission plays important role in helping and encouraging consumers and in particular tourism consumers to be informed of their economic and legal rights and where and how they can access representation and consumer protection.

- ***Consumer information and education:***

The Commission conducted an awareness campaign about the legislation to protect consumers and the rights of travellers and tourists. It

focused on the package travel directive and a number the issues covered immediately below. A separate consumer guide published by the Commission will also contribute to this awareness raising. Operators in the tourism sector may see this reflected in consumer demands in the future.

- *European consumer information centres*

10 consumer information/advisory centres were set up in border regions as a part of a pilot project. These help consumers in understanding the problems and the opportunities cross-border purchases of, among others, tourism services, providing price comparisons and rules on warranties.

- *Standardized information in existing hotels:*

A standardised information system based on a set of easily recognisable symbols was recommended by the Council of Ministers in 1986. The idea was to enable consumers across the Community to assess the range of facilities in the hotel. This has not been fully realized and Commission is considering further development of the existing system.

- *Fire safety in hotels:*

The provision does exist for a minimum standard of fire safety in hotels across the EU. A directive on construction products provides for safety requirements in the event of fire.

- *Package travel directive:*

This sets minimum standards to approximate laws relating to package holidays and package tours. It enables operators established in one Member

State to offer services in another and consumers to benefit from comparable conditions when buying a package in a Member State. It require that:

-Detailed and comprehensive information must be supplied before departure;

-The holiday maker should be protected by a contract which may not be changed unless this eventuality is spelled out prior to signing;

-The operator guarantees not to leave tourists stranded at the holiday destination even in the event of bankruptcy;

-Compensation must be made available in certain circumstances where the package has not matched the operators claims.

- *Distance selling:*

The proposal sets requirements for the consumer information provided delivery periods and the consumer's access to justice. This proposal for a directive which would lay down minimum standards of protection for consumers when negotiating contracts with suppliers of goods and services at a distance by media such as the telephone, fax or TV shopping, internet. Transport, accommodation, catering and entertainment services have been brought into the scope although originally excluded. Consumer may cancel their purchase within seven days if they wish.

- *Consumer access to justice:*

The Commission is actively looking at what action can be taken to ensure that consumer's theoretical access to justice takes full considerations of transnational factors in the single market. A tourist as a consumer when a

contact has been breached or tourist's physical safety or economic interests have been endangered presents serious problems. In most cases, the period of time available to a holidaymaker is not sufficient to resolve problems in the country where they took place. There is no choice but to pursue the matter from the country of residents when returned. The differences in language and legal system often mean that legal guarantees that exist do not translate into practical reality.

- *Excise duty and duty free:*

As a general rule, since January 1993 private individuals have been permitted to buy whatever they like, tax and duty paid in another Member State without being liable to pay additional VAT or excise duty when returning with their purchase to their country of residence.

However, certain special rules apply in the case of goods subject to excise duty. Certain limits have been set on the amounts of alcoholic drink, tobacco, products and mineral oil. These limits are set on the basis of quantities, which might reasonably be purchased for personal or family use. Private individual transporting quantities in excess of these limits may need to demonstrate, if asked. The continuation of tax and duty free sales operates without customs checks. Since January 1993, the vendor is responsible for limiting sales per traveller per journey to the above limits.

8-EXTERNAL RELATIONS AND DEVELOPMENT POLICY

The European Union's external relations policy indirectly impacts tourism. It includes fostering cooperation with third countries. The basic principle is that appropriate development of the tourism sector in these countries can be excellent generator of economic growth. These policies will lead to create new and improved destinations for European tourists carried by tour operators. In the Uruguay Round of multilateral trade negotiations in the General Agreement on Tariffs and Trade, the EU entered into agreements in relation to services. As part of these the Community subject to certain requirements and guarantees for foreign investors to access following markets in tourism services: hotels, restaurants and catering; travel agencies and tour operator; tourist guides.

9-FREE MOVEMENT POLICY

The EU citizens have the right to visit any member state without restriction. A key element in the single market programme was the elimination of border controls between Member states in order to encourage greater mobility of people within Europe for professional, educational and leisure reasons. Not having to show a passport or an identity card at national borders within the Union underlines the fact that individual citizens have the freedom to travel the full Community territory without hindrance. Residence papers for one Member state will also be accepted as equivalent to a visa.

In terms of tourism, while markets may expand as a result of these policies, the most significant consequence for many tourist operators and travel companies will be on operations. For example:

- Removal of borders controls will reduce journey times and save money

- Students, workers or self employed people in the tourism sector are guaranteed right of entry and residence in any member state. This is a vital element for the tourism sector because it is so often a mobile activity requiring people working in the industry to relocate to another country.

- EU orders are currently being implemented which will guarantee that a citizen's qualifications will be recognized throughout the EU. It means that people in the tourism sector will be able to pursue their profession without hindrance whether for supplying services across borders or establishing themselves in other Member States.

The consequence for the tourism sector will be a whole new class of tourists. Particularly for older people who have retired and who may wish to spend many months in parts of the Union other than their original home. The EU is working to ensure that such long stay tourists can live abroad under the same conditions that they do at home. Also visitors from third countries, once they have passed the immigration control they may travel from one member state to another without frontier formalities.

10-COMPETITION POLICY

In the field of tourism, competition policy helps to create a genuine frontier-free Europe. It also contributes to the balanced economic and social development of the Union. European Community achieves this policy by opening up markets protected by cartels, eliminating restrictive agreements or abuses of dominant positions in the market and ensuring that unfair State aid is not made available. Indeed, the Treaty of European Union contains important competition law provisions guaranteeing this. Certain agreements or types of aid may be authorized to speed up the structural adjustment of the tourist industry or contribute to the development of less developed regions. In this regard, State aid to small and medium sized enterprises should take into account for large concerns in the tourism sector. On the other hand, the European Union competition policy provides a guarantee to a free market in the Union for tour operators. For example, monopolies established for organizing and selling package tours for major international sport events (e.g. the Olympic Games or the Football World Cup) are not allowed or large-scale mergers or take-overs likely to give the company(ies) a dominant position on the European market are closely scrutinized to ensure that they do not threaten free competition.

11-RESEARCH AND DEVELOPMENT

The key aspect of R&D policy in the Union for the development of the tourism sector is the encouragement given to the telecommunications and

information technology. A truly operational information services market in Europe would benefit the tourism sector by enabling it to make tourism facilities and products more accessible to tour operators, travel agents and consumers.

There are still technical problems to overcome and obstacles to the development of the telecommunications in the Community. A significant proportion of the EU's efforts in the research and development field go towards developing the existing technology or promoting the research stage of potentially commercial applications. In this regard, tourism related projects have found their place such as those to provide information to the tourist through the use of new technological means namely internet.

REFERENCES:

- 1- "Tourism and The European Union (A Practical Guide)", edited by European Commission, 1996
- 2- "Tourism in London and Europe: the relevance of EU tourism policy for London", Susan McIntosh, 1999
- 3- "Using Natural and Cultural Heritage in Tourist Destinations", edited by European Commission Tourism Unit, 2002
- 4- "The Building of the European Union", John Pinder, 1998
- 5- "Marketing, Tourism, Hospitality and Leisure in Europe", Susan Horner and John Swarbrooke, 2000